

Posudek na bakalářskou diplomovou práci

Název práce:

Kongregace Milosrdných sester III. řádu sv. Františka v poválečném Československu (1945 - 1969)

Autor: Petr Zajonc

Vedoucí práce: PhDr. Karel Podolský

Oponent: Mgr. Ema Šimková, Ph.D.

Hodnoticí kritéria

Hodnocení

Volba tématu, originalita, přínos práce

A

Cílem předkládané práce bylo dle jejího autora přispět k výzkumu fungování náboženských komunit v českých zemích v období obou totalit 20. století. Jde o originální téma, dosud z velké části nezpracované, což je mimo jiné dáno jeho specifičností a zejména jeho nároky na specifické znalosti badatele. Diplomant se těchto nároků nezalekl, a ač byl v prostředí katolického řeholního života naprostým nováčkem, úkolu se zhostil se ctí. Výsledkem jeho snahy je text, který přes veškeré níže uvedené připomínky, stanovené cíle splňuje.

Práce s prameny, kritika a interpretace, metodologie

C

Základní soubor pramenů Petru Zajoncovi poskytl běžně nepřístupný soukromý archiv studované kongregace, doplněný mj. některými dokumenty ze spisovny FN Olomouc a on-line přístupnými pamětmi řeholnic. Hlavní osa zejména starších dějin kongregace spočívá na údajích z kongregační kroniky, u novějších dějin (jádro práce) vychází diplomant spíše z dochovaného spisového materiálu, neboť záznamy v kronice jsou pro toto období informačně chudé. Zatímco obsahu a výpovědní hodnotě kroniky (včetně úvah o tom, zda je možné ji jako kroniku označovat) se autor předložené práce detailně věnuje, ostatní prameny – velmi často úředního charakteru – obvykle bez výhrad přijímá, aniž by se vyjádřil k tomu, zda jsou dochovány kompletně či zda mu bylo v archivu předloženo vše. Jen v případě pamětí řeholnic v textu uvádí, že plní přání kongregace a využívá pouze paměti sester již zemřelých. Podobně se příliš nezabývá rozdílnou důležitostí jednotlivých dochovaných dokumentů (kterých patrně není příliš mnoho) a pečlivě je vytěžuje. Oblastem, pro které relevantní dokumenty dostupné nejsou (nebo je jich možná příliš mnoho a v čase vymezeném pro bakalářskou práci nejsou zvládnutelné?), se naopak věnuje zcela minimálně. Ze stejných důvodů nejsou v práci využity prameny z dalších archivů, což je pochopitelné. Přesto je škoda, že autor alespoň nenavštívil některou z knihoven a nevěnoval pozornost církevním schematismům (katalogům kléru), jež mu mohly pomoci do práce doplnit přehled o působistích kongregace, který značně chybí.

Práce se sekundární literaturou, bibliografie

B

Seznam použité literatury pokrývá veškerou relevantní produkci k tématu bakalářské práce (dějiny zkoumané kongregace i kongregací dalších, perzekuce církví ve 20. století) a zahrnuje stěžejní tituly z dějin 20. století, které umožňují zasadit výsledky výzkumu pramenů do příslušného historického kontextu, čehož také diplomant správně využívá. Autor podává stručný přehled použité literatury i v úvodní části práce, zde sem ovšem nesprávně řadí i paměti sester, dostupné z různých zdrojů (kongregační archiv, Paměť národa aj.).

Struktura a forma, jazykové zpracování

D

Základní struktura kapitol zcela odpovídá zkoumanému tématu – po kvalitně zpracovaném úvodu, který (nadstandardně) obsahuje i pasáž věnovanou využitým metodám výzkumu, následuje představení zkoumané řeholní kongregace ve formě kapitoly popisující její dějiny od vzniku do roku 1945 a zároveň osvětlující její vnitřní strukturu. Další kapitoly jsou už věnovány zkoumanému období, rozdělenému na tři chronologické úseky. Kromě závěru a obligátního seznamu použitých zdrojů je práce doplněna o poměrně rozsáhlé – funkční – přílohy. Ty ovšem bohužel neobsahují přehled o geografickém rozšíření kongregace, statistiku působišť (alespoň počet, případně i lokality, druhy působišť) pro různá období – aby bylo možno se zorientovat ve změnách, líčených v textu.

Problematictější je vnitřní struktura jednotlivých kapitol, již autor z velké části podřizuje dostupnosti pramenů (jak bylo už zmíněno výše) bez ohledu na další otázky, které by bylo vhodné si klást. Nejvíce tento typ nedostatku vyniká v části věnované poslednímu chronologickému úseku (60. léta 20. století), kdy můžeme text označit za mírně chaotický; jedním z příkladů je poznámka 190 na s. 40, zabývající se změnou pravidel pro nošení řeholního závoje, ovšem bez dalšího vysvětlení významu této události nebo uvedení relevantního kontextu. Tato situace se dá pravděpodobně vysvětlit skutečností, že poslední kapitola hlavní části práce byla nejvíce poznamenána spěchem, typickým pro období před odevzdáním práce...

Bakalářská práce Petra Zajonce je psána kultivovaným jazykem bez větších chyb či častých překlepů. I formálně splňuje obvyklé požadavky na práce tohoto typu kladené, jistou korekturu by si ovšem zasloužil kromě Obsahu (omylem zobrazená podkapitola) i seznam zdrojů, konkrétně zvláštní kategorie „Další zdroje“, zahrnující směs pramenů a literatury, spojených patrně svou dostupností on-line.

Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji celkové hodnocení známkou **C**.

Otázky:

V čem spočíval problém s povinným navýšením vestiáře (s. 32)? Proč to kongregaci vadilo? Opravdu šlo pouze o navýšení částky placené za každou sestru ošetřovatelku?

Kolik měla kongregace působišť ve druhé polovině 40. let? Ve kterých diecézích se nacházela?

V Nových Hradech 22. května 2023

Mgr. Ema Šimková, Ph.D.